

BETER MELDEN

Nieuwe meldcode helpt bij vermoeden onveiligheid

De drempel om melding te doen over onveilige situaties kan soms hoog zijn. De verbeterde Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling moet verloskundigen helpen.

FOTO'S: HOLLANDESE HOOGTE

Jaarlijks worden 90.000 tot 127.000 kinderen slachtoffer van kindermishandeling, aldus een rapport van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum uit 2019. Om dit vaker en eerder in beeld te krijgen, is de Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling aangepast. Per 1 januari 2019 is deze Meldcode de professionele norm. Hiermee kan ook sneller hulp worden geboden en wordt de veiligheid over langere tijd gemonitord. Er zijn verschillende afwegingskaders voor verschillende beroepen. Het KNOV-afwegingskader biedt verloskundigen houvast bij de beslissing al dan niet melding te doen bij Veilig Thuis.

Wat is nieuw?

Nieuw in het KNOV-afwegingskader Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld (zie knov.nl) is dat u vermoedens van acute of structurele onveiligheid altijd meldt bij Veilig Thuis. Bijvoorbeeld geweld (met wapengebruik), letsel of voortdurende onveiligheid voor kinderen zoals verwaarlozing of ernstige verslavingsproblematiek van vader of moeder. Volgens het afwegingskader meldt u vermoedens van onveiligheid ook als u zelf hulp kunt bieden of organiseren. Ook nieuw is dat het afwegingskader beschrijft aan welke voorwaarden goede hulp voldoet bij onveiligheid in gezinnen en relaties. Als u volgens de normen in het afwegingskader een melding doet bij Veilig Thuis, overlegt u met hen welke hulp u zelf kunt bieden of organiseren. Melden én hulpverlening zijn zo mogelijk.

Veilig Thuis

Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling voor slachtoffers, omstanders en professionals. Er zijn 26 regionale organisaties die samenwerken in het Landelijk Netwerk Veilig Thuis (LNVT). Door het gekoppelde landelijk register wordt inzichtelijk of een gezin al eerder gemeld is bij een van de andere Veilig Thuis-organisaties.

Na een melding aan Veilig Thuis volgt binnen vijf werkdagen een veiligheidsbeoordeling, waarbij Veilig Thuis bepaalt of er sprake is van een acute, structurele of multiproblematische leefsituatie. Soms wordt het gezin hier al bij betrokken.

Na vijf werkdagen informeert Veilig Thuis de melder en het gemelde gezin over de uitkomsten van de veiligheidsbeoordeling. Veilig Thuis kan besluiten om het dossier te sluiten óf om de casus over te dragen aan betrokken hulpverlening of hulpverlening in de buurt van de cliënt.

Na een gesprek met betrokkenen en het informele en formele netwerk stelt Veilig Thuis veiligheidsvoorwaarden op en zet ondersteuning in. Dit traject duurt maximaal tien weken. Veilig Thuis draagt de

Stappenplan nieuwe Meldcode

1. Breng signalen in kaart
2. Overleg met een collega en raadpleeg evt Veilig Thuis
3. Ga in gesprek met de cliënt(en)
4. Weeg het huiselijk geweld/kindermishandeling: Heb ik op basis van stap 1 tot en met 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?
5. Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?

Neem twee beslissingen:

 - a. Is melden noodzakelijk? Melden is noodzakelijk als er sprake is van acute onveiligheid of structurele onveiligheid
 - b. Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk? Hulp verlenen is mogelijk als:
 - U in staat bent om effectieve, passende hulp te bieden of organiseren.
 - Betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp.
 - Hulp leidt tot duurzame veiligheid.

In de nieuwe Meldcode zijn stap 4 en 5 aangepast. In stap 5 vervalt het onderscheid tussen hulp verlenen of melden en worden er twee losse besluiten genomen. Als hulpmiddel bij stap 4 en 5 is gebruik van het afwegingskader verplicht.

voorwaarden over aan ketenpartners. Zij maken samen met betrokkenen veiligheids- en herstelplannen die moeten leiden tot stabiele veiligheid. Als het noodzakelijk is om een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling te bevestigen, wordt een onderzoek ingezet. Na tien weken krijgt de melder een laatste terugkoppeling. Door de AVG-wet mag alleen die informatie uit het onderzoek gedeeld worden die de verloskundige nodig heeft. Het gezin blijft vervolgens gemiddeld anderhalf jaar in de monitorfase.

Melden in de praktijk

De verloskundige speelt een belangrijke rol bij het signaleren van situaties van huiselijk geweld of kindermishandeling en bidet daarbij ondersteuning. Zij bouwt al vroeg een vertrouwensband op met de cliënt en heeft vroeg zicht op eventuele problematiek. Mieke van Beurden, beleidsmedewerker Veilig Thuis West-Brabant: “Hebben verloskundigen twijfels over een cliënt, dan kunnen zij Veilig Thuis al dan niet anoniem om advies vragen, dat is stap 2 in de Meldcode. Belangrijk is zo vroeg mogelijk contact te leggen zodat cliënten zo min mogelijk schade oplopen en niet langdurig in onveiligheid verkeren. Daarnaast hoeven er vaak minder ingrijpende maatregelen genomen worden. Melding doen betekent overigens niet dat de professional de hulpverlening overdraagt, maar dat we samen werken aan de veiligheid van de betrokkenen.”

Hoge drempel

De drempel om melding te doen kan soms hoog zijn. Dat ervoeren ook eerstelijns verloskundigen *Paula

Manon Abbel is communicatieadviseur

de Jong en *Marieke Prinssen. “Drie jaar geleden, bij de vierde zwangerschap van de vrouw in kwestie, merkten we al snel dat er iets niet klopte. Dit vermoeden werd bevestigd op het moment dat wij bij haar kwamen voor de bevalling. Het huis lag vol met spullen en muizenkeutels, de schimmel stond op het eten. Het kraambed was niet te bereiken: het echtpaar vertelde al maanden op de bank te slapen. Na een poliklinische bevalling van een gezond kind kon de vrouw eigenlijk niet naar huis. Melden betekende misschien dat de kinderen in een pleeggezin ondergebracht zouden worden, daarom hebben we geen melding gedaan.”

Esther Kroes, vertrouwensarts bij Veilig Thuis: “De drempel om melding te doen wordt vaak ingegeven door de verwachting dat kinderen direct uit huis geplaatst worden. Veilig Thuis wil het liefste dat kinderen veilig in hun eigen omgeving op kunnen groeien. Dat heeft prioriteit. Het is belangrijk dat het netwerk van de cliënt samenwerkt met het professionele netwerk.”

Bedreigd

Paula: “Met kraamzorg hebben we urenlang de slaapkamer opgeruimd en dozen vol met spullen weggebracht. Natuurlijk hoort dit niet, maar je wilt een pas bevallen vrouw niet in de kou laten staan. Na het kraambed hebben we de situatie gemeld bij de Jeugdgezondheidszorg. Twee weken na de bevalling kwam een sociaal team bij het gezin. Dit team voelde zich geïntimideerd door de vrouw; belde zelfs vooraf met de politie als ze er heen gingen. Uiteindelijk is het team afgehaakt.”

Twee jaar later meldde de vrouw zich, zwanger van de vijfde, weer bij de praktijk. De verloskundigen stelden meteen duidelijke voorwaarden, zoals huisbezoek in week 35. Het huishouden bleek weer niet op orde. Marieke: “Door de onverbetere onhygiënische levensstijl besloten we nu wel te melden. Dat was moeilijk, het voelt alsof je iemand verlinkt. De ouders bedreigden ons nadat we dit vertelden. Je denkt ook na over de gevolgen voor je praktijk. Dit is een kleine gemeenschap, wat als iedereen je mijdt omdat je een gezin gemeld hebt? Het weerhield ons uiteindelijk niet. Want wie komt er na ons nog bij dit gezin? Hoe zouden de kinderen opgroeien? Het risico vonden we te groot. De melding ondertekenden we bewust met z’n tweeën om de verantwoordelijkheid te delen. Het is een eng idee dat je vindbaar bent.”

Vertrouwensarts Esther Kroes: “U hebt recht op anoniem melden, als er aanwijzingen zijn dat u of het gezin gevaar loopt. Dit heeft echter wel negatieve gevolgen: direct betrokkenen kunnen de omgeving wantrouwen en zich isoleren. Bovendien is de beschikbare informatie vaak al terug te herleiden naar de melder. Informatie die mogelijk te herleiden is naar de anonieme melder kan Veilig Thuis overigens niet gebruiken.”

Marieke: “De weken na de melding was ik alert in de praktijk en deed ’s avonds de deur op slot. Gelukkig is er niets gebeurd, maar we bleven lang met dit gevoel worstelen.”

Kennis opfrissen

Augeo biedt verloskundigen een kosteloze online opfriscursus over de Meldcode aan. U leert wat er voor u is veranderd en hoe u daarmee om moet gaan. U kunt ook de e-learning *Werken met een Meldcode* volgen. Hierbij komen de signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld aan bod en leert u werken met een meldcode. Meer info op augeo.nl.

MEER WETEN?

- knov.nl
- [Rijksoverheid.nl](http://rijksoverheid.nl)
- veiligthuis.nl (gebruik de zoekfunctie om de juiste Veilig Thuis organisatie te vinden)

Elzamarie Witzier, projectleider Meldcode bij de KNOV: “In dit soort ingrijpende situaties kan het helpen te praten met een collega die daarvoor speciaal getraind is. Daarom start de KNOV dit voorjaar met een pilot ‘collegiale support’. De kosteloze support wordt telefonisch geboden in een vertrouwelijk gesprek. Hierdoor kan verergering van emotionele klachten en langdurige uitval worden voorkomen.”

Erkenning

Ineke Herbers, klinisch verloskundige, heeft op de POP-poli in het OLVG Oost in Amsterdam vaak te maken met vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld. “Alle problematiek in brede zin zien wij hier. Zeker niet alles leidt tot een melding, ongeveer tien per jaar op 3000 bevallingen. Wij verlenen de normale verloskundige zorg, maar hebben meer dan gemiddeld aandacht voor het sociale aspect. Al vroeg in het traject is er maandelijks multidisciplinair overleg waar ook een vertrouwensarts van Veilig Thuis bij zit. Rond 20-24 weken zwangerschap wordt een casus besproken en worden acties opgezet. Dit wordt teruggekoppeld aan de patiënt. Bij 35-36 weken gebeurt dit ook weer. Als er direct gevaar voor moeder of kind dreigt, wordt meteen overlegd met Veilig Thuis. Al onze bedoelingen worden met een positieve insteek gebracht: een goede start waarbij de patiënt ondersteuning kan krijgen. Mensen zijn vaak opgelucht dat er erkenning van het probleem is. Als het nodig is, zoeken we contact met bestaande hulpverlening. Is deze er niet, dan brengen we in kaart wat er nodig is. Doordat ik ruggenspraak met een heel team hoef ik niets alleen te beslissen, een prettige positie. Na een melding monitor ik de benodigde zorg. Soms zie ik patiënten nog op nacontrole of de vertrouwensarts koppelt informatie terug. Dan kan ik het loslaten, maar melden went nooit.”

Uit privacyoverwegingen zijn de namen van Paula de Jong en Marieke Prinssen gefingeerd.